

Eduskunnan talousvaliokunta (TaV)

U 25/2018

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta tiettyjen rajat ylittävistä maksuista unionissa perittävien palvelumaksujen ja valuutan muuntamisesta perittävien palvelumaksujen osalta

Finanssiala ry kaipaa säädösehdotuksen ulottuvuuden selventämistä ja tarkempaa analyysia kuluttajien hyödyn ja toimialan kulujen suhteesta

- Valuutanmuutokuluja koskevan sääntelyn ulottuvuus on epäselvä ja jää määriteltäväksi Euroopan Pankkiviranomaisen EBA:n myöhemmin annettavassa teknisessä standardissa. Sääntelyn ulottuvuus vaikuttaa olennaisesti toimialalle aiheutuviin kustannuksiin. Komission tekemässä vaikutusarviossa ei ole riittävässä määrin arvioitu valuutanmuutokulujen näyttämisen taloudellisia vaikutuksia. Lainsäädäntöprosessin läpinäkyvyys jättää siis toivomisen varaa.
- Korttimaksamisessa tietyt valuutanmuuntoon liittyvät kuluelementit näytetään kuluttajalle jo tällä hetkellä alan itsesääntelyn perusteella, joten lainsäädäntö on tältä osin turhaa ja ristiriidassa hallituksen norminpurkutavoitteen kanssa.
- Mikäli sääntely tarkoittaa sitä, että valuutanmuutokulut on näytettävä kuluttajalle nykyistä laajemmin, täytyy tietojärjestelmiä ja jopa korttimaksamisen laitteistoja uusia. Tästä aiheutuu sekä finanssitoimialalle että kaupalle mittavia kustannuksia. Pahimmassa tapauksessa seurauksena voi olla, että kortilla ostaminen tulee kuluttajalle nykyistä kalliimmaksi.
- Näytettävien uusien tietojen käytettävyys on kuluttajan kannalta kyseenalainen. (ks. diaesitys sivu 3). Valuuttakurssien ja kulujen vertailu maksamistilanteessa todennäköisesti hidastaa maksamista olennaisesti. Lisäksi sääntely kohdistuu vain EU-alueeseen ja koskee suomalaisia kuluttajia vain siltä osin kuin he matkailivat EU-maissa, joiden valuutta on muu kuin EUR. Euroomaissa matkaillessa ei valuutanmuutokuluja tule, ja Euroopan ulkopuolelle ei tämä sääntely ulotu (ks diaesitys sivu 4).
- Kuluttajien vähäinen hyöty ja toimialalle tulevat olennaiset kustannukset huomioon ottaen on suhteellisuusperiaatteen toteutuminen tässä lainsäädäntöhankkeessa kyseenalaista.

1 Ehdotetun sääntelyn ulottuvuus

Valuutanmuutokuluja koskevalta osin olennainen on ehdotuksen 3 a) artikla, joka kuuluu seuraavasti:

”Maksupalveluntarjoajien on [julkaisutoimisto lisää päivämäärän, joka on 36 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta] alkaen ilmoitettava maksupalvelunkäyttäjille

valuutanmuuntopalvelujen ja tarvittaessa vaihtoehtoisten valuutanmuuntopalvelujen kokonaiskulut ennen maksutapahtuman käynnistämistä, jotta maksupalvelunkäyttäjät voivat vertailla vaihtoehtoisia valuutanmuuntomahdollisuuksia ja niiden vastaavia kuluja. Tätä varten maksupalveluntarjoajien on ilmoitettava käytetty vaihtokurssi, käytetty valuuttaviitekurssi ja kaikkien maksutapahtuman muuntamiseen sovellettavien palvelumaksujen kokonaismäärä.”

Säädösehdotuksessa ei ole tarkemmin määritelty, mitä tarkoitetaan valuutanmuuntopalvelulla tai vaihtoehtoisella valuutanmuuntopalvelulla eikä myöskään ole mitenkään rajattu, millaisiin maksutapahtumiin ko. artiklaa sovellettaisiin.

Ehdotuksen perusteluissa mainitaan kortilla maksaminen maksupäätteessä sekä automaattinostot kortilla, joten nämä ilmeisesti ovat joka tapauksessa sääntelyn piirissä. Tästä voi myös päätellä, että ”vaihtoehtoisella valuutanmuuntopalvelulla” tarkoitetaan nykyistä käytäntöä, jossa kaupan maksupäätte tunnistaa maksajan kotivaluutan olevan eri kuin maksumaan valuutta ja tarjoaa vaihtoehdoksi maksajan kotivaluutan määräistä maksua - esim. suomalainen kuluttaja on maksamassa suomalaisella kortillaan Tanskassa, jolloin maksupäätte antaa kuluttajan valita, maksaako tämä Tanskan kruunuissa vai euroissa. Näissä tapauksissa valuutanmuuntoon liittyviä tietoja näytetään kuluttajalle jo tällä hetkellä alan itsesääntelyyn perustuen.

Edellä olevasta voidaan edelleen päätellä, että koska kyseisessä tilanteessa pitäisi kuluttajalle näyttää sekä ”valuutanmuuntopalvelujen” että ”vaihtoehtoisten valuutanmuuntopalvelujen” kulut, pitää valuutanmuunnon kulut ryhtyä näyttämään myös maksumaan valuutassa tapahtuvista veloituksista, edellä olevassa esimerkissä siis Tanskan kruunuissa tapahtuvasta veloituksesta. Ongelmana tässä on, että kyseisen maksun kurssaus tapahtuu vasta (jopa useita päiviä) myöhemmin, kun korttiveloitukset siirtyvät kauppiaalta tämän palveluntarjoajan kautta maksajan pankkiin. Kurssin näyttäminen kuluttajalle maksuhetkellä tarkoittaisi muutoksia nykyisiin maksunkäsittelytapoihin ja -ohjelmistoihin.

Sen sijaan jää kokonaan epäselväksi, tuleeko kyseistä artiklaa soveltaa ja valuuttakurssi ja kulut ilmoittaa etukäteen aina, kun kuluttaja maksaa maksua, johon jossakin vaiheessa liittyy valuutanmuunto, esim.

- kuluttaja maksaa omassa verkkopankissaan EUR-määräiseltä tililtään USD-määräisen tilisiirron
- verkkokauppa tarjoaa kuluttajalle mahdollisuutta maksaa verkkokaupan kotimaan valuutassa (esim. ruotsin kruunuissa) tai kuluttajan kotimaan valuutassa (esim. eur)
- kivijalkakaupan myymälässä (esim. rajavyöhykkeillä, ruotsinlaivoilla jne.) tai verkkokaupassa on tuotteet hinnoiteltu valmiiksi kahdessa valuutassa. Valuutanmuunto ei siis tapahdu

itse maksutapahtuman yhteydessä vaan kauppa on tehnyt valuutanmuunnon jo etukäteen.

Säädöksen ulottuvuuden jääminen näin laajalta ja olennaiselta osin teknisessä standardissa määriteltäväksi ei mielestämme edusta hyvää, läpinäkyvää lainsäädäntötapaa.

Mikäli tarkoituksena on ainoastaan säädöstasolla vakiinnuttaa jo nykyisin korttimaksamisessa käytössä oleva dynaamisen valuutanvaihdon käytäntö, on lainsäädäntö tältä osin turha.

2 Toimialalle sääntelystä aiheutuvat kustannukset ja vaikutus kuluttajiin

Mikäli korttimaksupäätteissä on ryhdyttävä ennen maksun hyväksymistä näyttämään asiakkaalle valuutanmuunnon kulut sekä maksumaan valuutan (esimerkissä Tanskan kruunun) että kuluttajan kotimaan (esimerkissä euro) määräisistä maksuista, tarkoittaa se seuraavia muutoksia

1. Maksumaan valuutan määräisten maksujen kurssi pitää kiinnittää jo maksuhetkellä. Tämä tarkoittaa sitä, että joko kaikkien tapahtumien pitäisi kulkea reaaliaikaisesti, tai maksusanomiin pitää lisätä tieto maksuhetkellä käytetystä kurssista ja kyseinen tieto täytyy kyetä säilyttämään tapahtumalla veloitukseen saakka. Kaikkien tapahtumien reaaliaikaisuus ei ole mahdollista. Maksusanomiin liittyvät muutokset pitäisi tehdä sekä maksupäätteiden, korttitoimittajien (esim. Visa ja Mastercard) että pankkien ohjelmistoihin. Kustannukset koko ketjussa olisivat siis huomattavat.
2. Tämä valuuttakurssin kiinnittäminen etukäteen tarkoittaa sitä, että kurssiriski vieraan valuutan määräisessä maksamisessa siirtyy kuluttajalta maksupalvelua tarjoaville yrityksille. Tällä hetkellä käytössä oleviin valuuttamuuntopalveluihin on lisätty korkeampi valuutanvaihtopalkkio kuin vasta myöhemmin veloitettaviin (vieraan valuutan määräisiin) tapahtumiin. Tämä johtuu siitä, että tapahtuma tilitetään vasta myöhemmin, ja sillä välin on valuuttakurssi voinut muuttua, joten muuntopalvelun tarjoaja kantaa valuuttakurssiriskin. Kyseessä on siis tietynlainen ”vakuutus” kuluttajalle, joka haluaa tietää täsmällisen veloituksen määrän etukäteen. Jos valuuttakurssi pitää myös vieraan valuutan määräisissä veloituksissa kiinnittää jo etukäteen, tulee siihenkin lisättäväksi jonkinlainen riskilisä, joten erot näiden kahden maksutavan kustannusten välillä kapenevat ja samalla kuluttajan sama hyöty pienenee nykyisestä.
3. Jotta kuluttaja voisi komission kaavailemalla tavalla helposti verrata eri maksuvaihtojen kuluja, pitäisi tiedot molemmista (valuutanmuunnosta ja vaihtoehtoisesta valuutanmuunnosta) todennäköisesti näyttää yhtä aikaa maksupäätteen ruudulla. Kyseisten laitteiden tekniikka ei mahdollista niin suuren tietosisällön näyttämistä ruuduilla. Kaikkien EU-alueen kauppojen tulisi siis uusia maksupäätteensä, mikä on mittava kustannus.
4. Pystyäkseen päättämään maksupäätteellä tarjottujen maksuvaihtoehtojen kannattavuuden kerrottujen kulujen perusteella pitäisi kuluttajan todennäköisesti tehdä laskutoimituksia (ks. diaesitys s. 3). Tämä hidastaisi maksamista olennaisesti.

5. Mikäli korttimaksamisen valuutanmuuntokuluja koskevan sääntelyn ajatellaan kuitenkin tuovan hyötyä kuluttajille, jää tämä hyöty suomalaisten kuluttajien osalta jokseenkin marginaaliseksi. Suomalaisten kuluttajien yleisimmin tekemistä matkoista alle 20 % kohdistuu EU-maihin, joissa eurot eivät ole käytössä (ks diaesitys s. 4).

Sääntelystä kuluttajille saatava hyöty uhkaa siis jäädä pieneksi. Koska edellä mainitut toimialalle aiheutuvat kustannukset tulevat tavalla tai toisella kuluttajien maksettaviksi, voi suunnitellun lainsäädännön seurauksena olla se, että kuluttaja saa jatkossa mittavasti tietoa mutta joutuu valitsemaan nykyistä kalliimmista vaihtoehdoista.

3 Finanssiala ry:n ehdotukset

1. Ehdotetun sääntelyn ulottuvuus pitää määritellä tarkemmin jo asetustekstissä, tai vaihtoehtoisesti teknisen standardin luonnoksen tulee olla käytettävissä jo asetuksen lainsäädäntökäsittelyssä. Tämä varmistaisi myös sen, että ehdotuksessa mainittu 36 kk siirtymäaika (joka on minimi näin mittavien muutosten tekemiseen) olisi kokonaan toimialan käytettävissä.
2. Korttimaksamisen valuutanmuuntokulujen näyttämisen osalta tulee tarkemmin selvittää kuluttajille koitua todellinen hyöty ja verrata sitä toimialalle sääntelyn aiheuttamista muutoksista koituviin kustannuksiin.

FINANSSIALA RY

Teija Kaarlela